

Εθνικό Συμβούλιο Παραγωγικότητας της Ελλάδας: Ετήσια έκθεση 2023

Το Εθνικό Συμβούλιο Παραγωγικότητας

Το ΚΕΠΕ λειτουργεί επίσημα από τον Απρίλιο του 2019 ως το Εθνικό Συμβούλιο Παραγωγικότητας της Ελλάδας, σε συνδυασμό και συνεργασία με τα αντίστοιχα εθνικά συμβούλια παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας που λειτουργούν στις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλο που πρόκειται για νέο ρόλο για το ΚΕΠΕ, το Κέντρο έχει μακρά ιστορία έρευνας σε θέματα που αφορούν την παραγωγικότητα από την ίδρυσή του το 1959. Το πεδίο δραστηριοτήτων του Συμβουλίου επικεντρώνεται στη μέτρηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, τον εντοπισμό κρίσιμων παραγόντων και τη διαμόρφωση και αξιολόγηση πολιτικών που ενισχύουν την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Τα θέματα που ερευνώνται περιλαμβάνουν την τομεακή και περιφερειακή διάσταση της παραγωγικότητας, την αξιολόγηση δημόσιων πολιτικών και μεταρρυθμίσεων στην υγεία, την εκπαίδευση και τις αγορές εργασίας και προϊόντων, τον αντίκτυπο των νέων τεχνολογιών και επενδυτικών προγραμμάτων, και τη σχέση της παραγωγικότητας με την βιώσιμη, ανθεκτική και συμπεριληπτική ανάπτυξη.

Η ελληνική οικονομία έχει ανακάμψει πλήρως από τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Επιπλέον, οι αρχικές πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες προκλήθηκαν από πλήθος εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων, έχουν υποχωρήσει. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα είναι σήμερα προετοιμασμένη, όχι μόνο για ανάπτυξη, αλλά ενδεχομένως και για απογείωση, υπό την προϋπόθεση ότι θα έρθουν οι επενδύσεις, μετά από μια δεκαετία και πλέον κρίσης και βραδείας ανάπτυξης.

Κατά τη διάρκεια του 2022, η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής (TFP) της ελληνικής οικονομίας αυξήθηκε κατά 2,9% (με βάση τις ώρες εργασίας) και κατά 3,8% (με βάση την απασχόληση). Η αύξηση της TFP της ελληνικής οικονομίας έφτασε την αντίστοιχη αύξηση της ΕΑ19 και της ΕΕ27, καθώς μεταξύ του έτους πριν από την πανδημία (2019) και του τρέχοντος έτους (2023), αυξήθηκε περίπου τρεις φορές περισσότερο από τον μέσο όρο της ΕΑ19 και της ΕΕ27. Εκτός αυτού, η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα εργασίας αυξήθηκε κατά 0,3% και η παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο αυξήθηκε κατά 2,0%. Ωστόσο, η διαφορά της παραγωγικότητας της εργασίας της ελληνικής οικονομίας με την ευρωπαϊκή, τόσο ως προς τους απασχολούμενους όσο και ως προς τις ώρες εργασίας, παρέμεινε ουσιαστικά αμετάβλητη κατά την περίοδο 2019-2023. Δηλαδή, η ελληνική παραγωγικότητα της εργασίας σε απασχολούμενους είναι περίπου στο 61% του μέσου όρου της ΕΕ27 και στο 55% του μέσου όρου της ΕΑ19. Αντίστοιχα, η ελληνική παραγωγικότητα της εργασίας σε ώρες εργασίας είναι περίπου στο 49% του μέσου όρου της ΕΕ27 και στο 43% του μέσου όρου της ΕΑ19.

Όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα, οι πρόσφατες εξελίξεις υπογραμμίζουν τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της ελληνικής οικονομίας ως προς το κόστος/τις τιμές σε σχέση με την ΕΑ19.

Συγκεκριμένα, η πραγματική αποτελεσματική συναλλαγματική ισοτιμία (REER) με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή μειώθηκε ελαφρά το 2022 για τέταρτο συνεχές έτος. Η REER με βάση το μοναδιαίο κόστος εργασίας στο σύνολο της οικονομίας (ULCT) μειώθηκε, και αυτή με την σειρά της, το 2022 για δεύτερο συνεχές έτος, φθάνοντας στο χαμηλότερο σημείο της κατά την περίοδο 2010-2022. Το μοναδιαίο κόστος εργασίας (ULC) μειώθηκε επίσης το 2022 για δεύτερο συνεχές έτος, ενώ αυξήθηκε στην ΕΑ19 και την ΕΕ27. Το σχετικό ULC μειώθηκε κατά 1,7 π.μ. το 2022, σε σύγκριση με το 2021.

Ωστόσο, ο πόλεμος στην Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, η εκτίναξη των τιμών της ενέργειας, ο επίμονος πληθωρισμός, το αυξημένο κόστος δανεισμού για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, η επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών (έλλειμμα 9,7% επί του ΑΕΠ το 2022), οι δημογραφικές αλλαγές, η τεχνολογική υστέρηση και οι συχνότερες φυσικές καταστροφές λόγω της κλιματικής αλλαγής δημιουργούν αβεβαιότητα για το μέλλον και πρόσθετες προκλήσεις για την ελληνική οικονομία. Άλλωστε, όπως αποτυπώνει ο Δείκτης Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας (RCI), όλες οι ελληνικές περιφέρειες βρίσκονται στο τέλος της κλίμακας, με διατήρηση του χάσματος μεταξύ της Αττικής και των υπόλοιπων περιφερειών. Εκτός αυτού, η παραγωγικότητα της εργασίας ανά ώρα εργασίας αυξήθηκε κατά 0,3% και η παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο αυξήθηκε κατά 2,0%. Ωστόσο, η επίμονη διαφορά της παραγωγικότητας της εργασίας της ελληνικής οικονομίας με την ευρωπαϊκή, τόσο ως προς τους απασχολούμενους όσο και ως προς τις ώρες εργασίας, παρέμεινε ουσιαστικά η ίδια κατά την περίοδο 2019-2023. Αντίστοιχα, η ελληνική παραγωγικότητα της εργασίας σε ώρες εργασίας είναι περίπου 49% του

Βιώσιμες Επενδύσεις

Καθοριστικής σημασίας για την υλοποίηση της αναμενόμενης αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας είναι, αφενός, η αύξηση της χρησιμοποίησης του εργατικού δυναμικού, που αποτελεί παράγοντα-κλειδί, λαμβάνοντας υπόψη τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δυσμενείς επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού, και, αφετέρου, η σημαντική αύξηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, ιδίως, στον επιχειρηματικό τομέα και στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας της οικονομίας.

Όσον αφορά το Ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRP), ο αντίκτυπός του αναμένεται να αποφέρει μία σημαντική αύξηση του ΑΕΠ (13,7 δισεκατομμύρια ευρώ) και της απασχόλησης (περίπου 400.000 θέσεις εργασίας), δηλαδή, αύξηση σε όρους ΑΕΠ κατά 8,3% και της απασχόλησης κατά 10,5%, σε σύγκριση με τα επίπεδα του ΑΕΠ και της απασχόλησης της Ελλάδας το 2020. Ωστόσο, η ανάλυσή μας υποδηλώνει ότι το RRP ενδέχεται να μην είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους της Ελλάδας, λόγω της υπερβολικής εξάρτησής του από συγκεκριμένους τομείς, κυρίως τις Κατασκευές, οι οποίοι δεν μπορούν να υποστηρίξουν επαρκώς τους ευρύτερους στόχους μιας δίκαιης ανάπτυξης, μείωσης της εξάρτησης από εισαγωγές και περιορισμών των εκπομπών CO₂. Σημειώνεται ότι οι Κατασκευές ήταν ο τομέας που παρουσίασε την υψηλότερη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας στην ελληνική οικονομία κατά την περίοδο 2020-2022.

Ψηφιοποίηση, Τεχνητή Νοημοσύνη και Δίκαιη Ανάπτυξη

Τέλος, η έκθεση τονίζει ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να επιταχύνουν τις προσπάθειές τους για ψηφιακό μετασχηματισμό, με ιδιαίτερη έμφαση στις τεχνολογίες της λεγόμενης 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (Industry 4.0), ενώ θα πρέπει, παράλληλα, να αναλάβουν και δράσεις για τη διαχείριση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος που συνδέεται με τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και να ενισχύσουν την κυκλική οικονομία. Θα πρέπει, φυσικά, να μην παραβλέπουμε ότι είναι αναγκαίο να εξεταστεί και ένα ευρύ φάσμα πολιτικών για τη μείωση των ανισοτήτων που θα συμβαδίζει με την αύξηση της παραγωγικότητας. Τέτοιες πολιτικές δύναται να περιλαμβάνουν την απόκτηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων, μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, ισχυρά μέτρα κοινωνικής προστασίας, προσιτή χρηματοδότηση της επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και στήριξη της μεταφοράς τεχνολογίας και των διασυνδέσεων μεταξύ επιχειρήσεων για την προώθηση των εξαγωγών.

Κέντρο Προγραμματισμού
και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ)

Αμερικής 11, Αθήνα 10672
Email: info-press@kepe.gr
Τηλ: 210 36.76.300